

4. Forum o zapošljavanju mladih

Jahorina, 11. oktobar 2013.godine

MOTIVISANJE I AKTIVIRANJE MLADIH

4. Forum o zapošljavanju mladih

SADRŽAJ

- 02 PROGRAM
- 04 ČETVRTI FORUM O ZAPOŠLJAVANJU MLADIH
- 05 PANEL - Uvod u Forum „Prvi korak je najteži“
- 09 PRIMJERI DOBRE PRAKSE
- 11 ZAKLJUČCI I PREPORUKE
- 12 Klubovi za traženje posla

PROGRAM

09:00 Doručak za novinare
Izjave za medije

09:30 Registracija učesnika

10:00 Uvod (otvaranje Forum-a)
• Simone Giger, zamjenica direktora Švicarske agencije za razvoj i saradnju u BiH
• Ranko Markuš, Projekat zapošljavanja mladih (YEP): Svrha i cilj Forum-a

10:15 Uvod u Forum "Prvi korak je najteži":
• Ognjen Pavlović, Opština Zvornik
• Aleksandar Jerković, Opština Laktaši
• Ilija Trninić, Perpetuum Mobile
• Ante Jurić-Marijanović, Omladinski komunikativni centar Banja Luka
• Adi Kolašević, Tehnička podrška EU organizacijama civilnog društva

Moderator: Biljana Knežević, novinar RTRS

11:30 Uspješne priče "Uradi nešto i osjećaj se dobro" – primjeri dobrih praksi nevladinih organizacija:
• Sanela Karić, Fondacija tuzlanske zajednice – sa malo novca do velikih promjena
• Blaženka Ravnjak, UPIP Žepče
• Srđan Vidaković, Trening centar Vlasenica – hostel u zaboravljenoj seoskoj školi
• Nada Marković, NVO Maja Kravica – zadrugarstvo na selu kao izlaz iz nezaposlenosti
• Faris Hodžić, PRILICA PLUS - Intera tehnološki park – uspješna priprema za posao

PRIZNANJE ZA RAD: lokalno vrednovanje kvalitetnog rada sa mladima, interes mladih da se uključuju u aktivnosti

12:30 World Café: interaktivna metoda za rad u grupama omogućuje razvoj kvalitetnog dijaloga, razmjenu mišljenja i znanja, te potiče realizaciju punog potencijala interakcije.

Tematski stolovi su bili:

(Socijalno) preduzetništvo

Volontiranje

Razvoj kompetencija i vještina

Kreiranje politika za mlade

Druge aktivnosti
PARKING ZA TEME

13:45 Predstavljanje zaključaka tematskih stolova i naredni koraci:

- MOTIVACIJA – od interesa do akcije: prijedlozi okvira za buduće aktivnosti
- Kako realizovati aktivnosti
- Očekivani efekti
- UČEŠĆE MLADIH: ništa bez njih

Diskusija o zaključcima, potencijalne sinergije: kako do implementacije?

- Mike Chambers – Inicijativa Projekta zapošljavanja mladih (YPE)
- Dženan Sarić, MOZAIK (All Inclusive: zajednice otvorene za sve)
- Vladimir Pandurević, voditelj programa za demokratiju i ljudska prava, omladinu i kulturu pri sektoru Operacija Delegacije Evropske unije
- Dženita Zirdum, urednica BHRT-a

Moderator: Biljana Knežević, novinar RTRS-a

14:30 Ručak (prilika za umrežavanje)

ČETVRTI FORUM O ZAPOŠLJAVANJU MLADIH

Jahorina, 11.oktobar 2013.

Tokom Četvrtog Foruma o zapošljavanju mladih, na temu „ MOTIVISANJE I AKTIVIRANJE MLADIH“, prijedloge kako izazvati interesovanje mladih iznijelo je više od 100 učesnika. Forum je okupio najvažnije aktere sa lokalnog nivoa u oblasti zapošljavanja mladih u BiH, predstavnike opština, civilnog sektora i predstavnike mladih.

Cilj Foruma bio je ohrabrvanje i podsticanje dijaloga u oblasti zapošljavanja, motivacije i aktivacije mladih u BiH-a koji bi omogućio razvoj efikasnih politika i mjera u ovoj oblasti uz prezentaciju primjera dobre prakse.

Prema podacima Agencije za statistiku, stopa nezaposlenosti u BiH je 27,5% (26,5% za muškarce i 29,0% za žene). Od 411,000 radno sposobnih mladih, 76,000 nema posao, samo 44,000 njih je zaposleno, a posebno zabrinjava činjenica da ih je 290,000 ekonomski neaktivno.

Rezultati ankete koju je Projekat zapošljavanja mladih (YPE) sproveo među mladima prijavljenim na biroe za zapošljavanje u Doboju i Novom Sarajevu pokazuju još lošije rezultate. U Birou Novo Sarajevo 29% prijavljenih na biro uopšte ne traži posao, a samo 19% je u posljednja tri mjeseca volontiralo. U Birou Doboju, 57% mladih se ne prijavljuje na objavljene oglase, a tek 8% je volontiralo ili obavilo neki društveno korisni rad u zajednici.

Sa ciljem poboljšanja situacije, Projekat zapošljavanja mladih je u prethodnom periodu u 17 biroa za zapošljavanje, uspostavio Klubove za traženje posla. Iako prema monitoringu rada klubova četvrta mladih nakon završene obuke u Klubu pronađe posao, najveći problem je što su mladi generalno nezainteresovani da se aktiviraju u traženju zaposlenja. Forum je pokušao dati odgovor na ovo pitanje- Kako zainteresovati mlađe?

Simone Giger - zamjenica direktora Švicarske agencije za razvoj i saradnju u BiH

„Ne želimo umanjiti teške okolnosti sa kojima se susreću mlađi tražioci posla na BiH tržištu rada, ali smo uvjereni da mlađi mogu poboljšati situaciju ako pokažu više aktivizma i ne dozvole da ih se lako obeshrabri. Vrijeme je da mlađi muškarci i žene uzmu sudbinu u svoje ruke i rade na stvaranju bolje budućnosti za sebe i buduće generacije. Cilj Foruma jeste da, zajedno sa vama, koji ste eksperti u mobilizaciji mlađih, istražimo kako možemo razviti mehanizme koji motivišu mlađe da se više angažuju, kako u traženju posla, tako i u aktivnom učešću u radu lokalnih zajednica, i na taj način im omogućiti da budu uspješni na tržištu rada“

Ranko Markuš - Projekat zapošljavanja mladih (YPE)

„Mi hoćemo da pričamo o konkretnim stvarima. Kako da promijenimo lokalne zajednice? U anketi o radnoj snazi se postavlja pitanje da li ste u zadnja tri mjeseca radili bar dva sata, što podrazumijeva i rad koji je koristan za porodicu i ne mora biti plaćen. Anketa pokazuje da 290 hiljada mlađih kaže: "Nismo" i o tome treba da razgovaramo.“

Implementacijom raznih aktivnosti širom BiH, Projekat se susreće sa primjerima koji često iznenađuju s obzirom na veliku stopu nezaposlenosti. Standard u Prnjavoru otvara radna mjesta, ali ljudi ne žele da rade jer smatraju da su plate male. Kompanija Sanino u Derventi, koja se bavi proizvodnjom cipela, ima sličan problem jer mlađi generalno ne žele da rade takve poslove, već nastoje završiti fakultete i zaposliti se u vladinim institucijama.

PANEL - Uvod u Forum „Prvi korak je najteži“

Situacija u BiH je paradoksalna imajući u vidu da kada se inicijative fokusiraju na otvaranje mogućnosti za mlade kao što su otvaranje volonterskih pozicija u vladinim institucijama i nevladinim organizacijama, postaje problematično pronaći mlade koji će učestvovati u projektima. Iskustva NVO-a pokazuju da na otvorene konkurse uvijek pristigne 20-30 prijava aktivnih osoba koje i inače učestvuju u raznim projektima. Da bi se ostali mladi animirali neophodno je zvati škole, fakultete, studentske organizacije i na taj način se osigura učešće stotinjak osoba, ali su oni više podstaknuti insistiranjem implementatora projekata. Nameće se pitanje kako će se te osobe odnositi prema svom angažmanu ako nisu motivisane da potraže neki oglas i sami se aktiviraju. Pored opšte obeshrabrenosti, postoji nerazumijevanje o razlici između volontiranja i vršenja prakse, šta je civilno društvo i njegova uloga, kao i šta je uloga nevladinog sektora.

Ante Jurić - Marijanović - Omladinski komunikativni centar Banjaluka

„OKC radi već 16 godina i može se pohvaliti uspješnim radom u aktiviranju mladih. Moram iskazati svoje žaljenje što su uvijek aktivni isti ljudi. Osobe koje su u Savjetu učenika kasnije se uključuju u studentske saveze i rade u raznim udruženjima. Praktično, postoji jedan interni krug ljudi koji za malu sredinu poput Banjaluke iznosi otprilike 500 do 1000 osoba, ali je otvoreno pitanje - šta je sa ostalima? Smatram da treba više medijske promocije i da šira javnost treba steći sliku da je aktivizam ili volontiranje, nešto što je dobro i kvalitetno i može pomoći mlađom čovjeku.“

Primjeri lokalnih zajednica u BiH su uglavnom slični. U Zvorniku je rad nevladinog, a time i omladinskog sektora, započeo 2000.g. Posebni rezultati su postignuti naročito poslije 2006.g. kada je usvojena Strategija tako da su do danas mnogi mlađi prošli kroz omladinski sektor i nevladine organizacije, i sada rade na bitnim pozicijama u vladinom sektoru.

Ognjen Pavlović - Opština Zvornik

„Kako bi nevladin sektor funkcionišao u jednoj lokalnoj sredini, mora postojati razumijevanje između mlađih i predstavnika vlasti koji trebaju biti podrška njihovom radu. Izgradili smo Dom omladine koji vodi mlađi čovjek koji je ranije bio predsjednik Omladinskog savjeta. Mnogi koji su prošli kroz nevladin sektor danas su uspješni ljudi. Ono što mi radimo je ulaganje u školstvo i izgradnju objekata kao i stvaranje osnovnih uslova kako bismo mogli implementirati određene aktivnosti. Moramo se pokrenuti svi, i vladin i nevladin sektor, kako bismo promijenili sistem vrijednosti.“

U Zvorniku postoji problem pasivnosti mlađih ljudi, a to je problem koji polazi još od porodice kao stuba društva. Uobičajeno je razmišljanje kako mlađi čovjek treba da živi od osnovne preko srednje škole i fakulteta, do perioda kada se zaposli. Neophodno je da mlađi, pored formalnog obrazovanja, razvijaju i vještine. Obrazovni sistem u BiH je takav da djecu i mlađe ograničava, uskraćujući im kreativnost, a time i slobode. Takav sistem vrednuje samo ono što je formalno i ne prepoznae neformalno obrazovanje i individualno angažovanje čovjeka.

Opština Laktaši primjer je dobre prakse u implementaciji omladinske politike. Na teritoriji opštine živi 40 hiljada stanovnika, a od tog broja, 10 hiljada je zaposleno. Zvanična stopa nezaposlenosti je niža od republičke anketne stope. Implementacija Omladinske politike počinje tokom 2005/06. godine. Usvojeno je 11 tačaka, razvijena Strategija i omladinska tijela - Komisija za mlađe u kojoj učestvuju mlađi i predstavnici nevladinih organizacija. Opština ima referente za mlađe, postoje projekti za mlađe i nevladine organizacije koje rade projekte kao što su savjetovalište za mlađe porodice, alternativni programi predškolskog obrazovanja i drugo. U Laktašima postoji integriran Omladinski centar kojim rukovodi omladinska organizacija.

Aleksandar Jerković - Opština Laktaši

„Opština je imala startup podsticaje za mlađe preduzetnike, što je odlična mogućnost da se mlađi čovjek osamostali i započne vlastiti biznis. Implementirali smo projekt „Najbolja poslovna ideja“, sa 10 najboljih biznis ideja. Jedan od učesnika projekta je postigao uspjeh proizvodeći čepove za mljekarsku industriju i ima mogućnost da proširi plasman na tržište Rumunije i Bugarske.“

4. Forum o zapošljavanju mladih

Ilija Trninić - Perpetuum mobile – Banja Luka

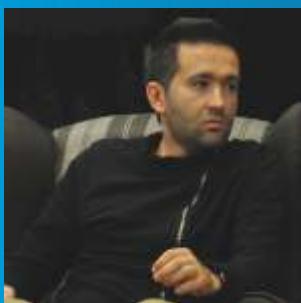
„Upoznat sam sa situacijom u omladinskom sektoru i ne mogu reći da sam srećan zbog trenutnog stanja. Prije nekoliko godina učestvovao sam na svjetskom samitu mladih o zapošljavanju. Tokom samita je izgovorena jedna krucijalna rečenica - samo 10 odsto mladih koji završe svoje obrazovanje rade posao za koji su se školovali. Da li to znači da je ostalih 90 procenata mladih nesrećno i nezadovoljno i da se ne pronalazi u onome što rade? Međutim, prednost je što smo ušli u 21. vijek, koji je vijek kreativnosti jer je to ono što nama nedostaje. U strukturama civilnog društva, političkim i vladinim strukturama imamo problem nedostatka kreativnosti, a naročito artikulacije te kreativnosti. Volim, u šali da kažem, mladima je potrebno dati PIO - priliku i odgovornost. To je jedan od preduslova za aktiviranje mladih. Kada mladima ponudite priliku, kada im date određenu odgovornost i ako pri tom osigurate mentorstvo, mislim da uspjeh ne može izostati. To je suština.“

Problem animiranja i motivisanja nije problem samo BiH ili regije Balkana, taj problem postoji i u drugim evropskim zemljama. Mladi koji su uključeni u nevladine organizacije prelaze da rade u vladine organizacije. Da li je to dobro ili ispravno, može biti predmetom diskusije. Treba li uspostaviti nevladin sektor kao sektor motivacije i angažmana građana i mladih uopšte, ili treba osigurati transfer iz tog sektora u javni sektor koji nije fukcionalan? Ono što nevladin sektor može ponuditi je doprinos u smislu angažmana ili motivacije, naglasio je izvršni direktor Perpetuum mobile-a Ilija Trninić.

A jedan od problema u BiH je tzv. autoritativno i repetativno obrazovanje. Nastavnici i profesori nisu spremni da animiraju mlađe osobe, a isto tako mladi nisu spremni da sami sebe animiraju jer rastu u takvom okruženju. S jedne strane postoje omladinske politike u mnogo lokalnih zajednica, ali nema njihove implementacije zbog nedostatka mehanizama. Stranci su prenijeli dobre prakse koje funkcionišu u njihovim zemljama, a mi treba da ih prilagodimo našim potrebama. U BiH-a postoje "pro-forma" određene stvari pa se zato javlja problem animiranja u nevladinom sektoru kao i problem razumijevanja potrebe animiranja i shvatanja koncepta nevladinog sektora uopšte. Ne može se tvrditi da je odgovornost samo na nevladinom, a ni na vladinom sektoru.

Omladinske organizacije rade sa mlađim političarima u ruralnim zajednicama na procesima zapošljavanja, ali ti procesi nisu konceptualno usklađeni. Savjet mladima je da, prema mišljenju Trninića, ukoliko žele uspjeti, pokušaju preispitati odluke i savjete svojih roditelja. Ne postoji više sistem u kojem se nakon završetka školovanja dobije posao preko biroa i na kraju odlazi u penziju. U 21. vijeku ako se negdje zaposlite i odete u penziju sa istog radnog mesta, možete se smatrati da ste neuspješni. Neophodno je promijeniti svijest, navike i kulturu življena mlađih.

Mlada osoba koja ne radi posao za koji se školovala je i Adi Kolašević. Završio je fakultet sporta, a radi pri tehničkoj podršci EU-a organizacijama civilnog društva.

Adi Kolašević - TASCO BiH

„Moje neformalno obrazovanje i volontiranje doveli su me do posla koji sada radim. Moje fakultetsko obrazovanje i stečena diploma su mi pomogli da bih aplicirao, ali nisu imali nikakve veze sa mojim iskustvom i znanjem. Obrazovni sistem je takav kakav jeste, ali ono što je možda rješenje jeste pravilan odabir ljudi koji rade u obrazovnom sistemu, profesionalaca koji su mentori djeci koja započinju školovanje. Vrata su trenutno previše otvorena i iz takvog sistema izlaze studenti koji kasnije rade u školi i koji nemaju koji nemaju nikakvu motivaciju da ponude toj djeci.“

Prema njegovom iskustvu, mlađi upisuju fakultete po principu – samo da nešto završim, upisaće ovaj fakultet jer nema prijemnog ispita. Vođeni tom logikom upisuju pedagoški fakultet što je dugoročno opasno, u smislu kvaliteta osoba koje upisuju taj smjer i poslije rade u obrazovnom sistemu.

Ante Jurić – Marijanović OKC BL

„Kroz dosadašnja iskustva primjećujem da se svi iznenade kada spomenemo reformu obrazovanja. Resorna ministarstva zauzmu obrambeni stav kao da mi pričamo jedno, a oni drugo te stalno prebacujemo lopticu jedni drugima. Definitivno možemo računati na savjete učenika i studentske organizacije i na rad sa konkretnim liderima koji su motivisani da nam pomažu u motivaciji drugih, ali tražiti ključne ljudi bez strukturalnih reformi neće dati rezultate.“

Tokom diskusije naglašeno je da se može primijetiti kako volonteri pripravnici uglavnom budu iskoristeni kao jeftina radna snaga za "donošenje kafa", što ne predstavlja ni stvarno sticanje iskustva, ni volontiranam. Inicijativa Evropske studentske unije je upravo ukazala na problem volontiranja u institucijama EU-a i korištenje mlađih na nepravilan način, zbog čega su i pozvali Evropsku komisiju da preispita takav način volontiranja.

U Fondaciji tuzlanske zajednice imaju drugačija opažanja pa je njihovo mišljenje da je zadnja stvar koju omladinski radnici treba da kažu je da su mladi pasivni. U BiH postoji u potpunosti organizovan sektor koji podržava mlađe iako taj sektor nije pravilno strukturiran. Potrebno je postaviti pitanje - šta konkretno radimo u kontekstu osnaživanja mladih? I sa druge strane u kontekstu implementacije projekata. Nije rijedak slučaj da postoji projekat koji treba realizovati, ali nema volontera jer su mladi obeshrabreni.

Emir Bašić - Fondacija tuzlanske zajednice

„Trebatemo pokrenuti dijalog sa obrazovnim institucijama. Mi imamo program koji radimo sa osnovcima, uključujemo ih u život zajednice, povezujemo sa povjerenicima i sekretarima mjesnih zajednica, direktorima... Trebatemo obrnuti priču - mladi nisu pasivni, pasivni su oni koji trebaju da aktiviraju mlađe ljudi.“

Kao jedan od primjera poteškoća sa kojim se susreću NVO-i u implementaciji aktivnosti je i projekat koji uz podršku UNDP-a i grada Banja Luka kroz projekat Evropske komisije, implementira Omladinski komunikativni centar Banja Luka. Riječ je o preduzetničkoj akademiji koja traje tri ciklusa po pet dana. Projekat je zamišljen na način da, ukoliko neko želi otvoriti pekaru treba savladati osam komponenti od tržišta, marketinga, obrtnog kapitala, do plasmana proizvoda itd. Poziv za učešće je objavljen na sve moguće načine: kroz plakate, dijeljenje letaka, facebook kampanju, u medijima, kontaktirane su omladinske organizacije.... Osnovna edukacija, koja bi mlađog čovjeka dovela od nule do poslovnog plana, privukla je samo 15-20 prijava, a očekivano je bar 40 do 50 - navodi koordinator projekta Ante Jurić – Marijanović. Obuka, koja komercijalno košta oko 1500 KM, kroz projekat je potpuno besplatna. „Generalno, kada se rade volonterske i humanitarne akcije, mi nemamo velikih problema. Omladinski komunikativni centar ima iza sebe dugi niz godina rada i bazu od 1500 volontera pa se za kratkoročne angažmane i akcije povremenog karaktera ljudi lako nađu, ali za konkretne stvari, situacija je malo teža. Šteta je potrošiti novac, a ne dobiti kvalitetne ljudi, jer statistički podaci pokazuju da 45 procenata osoba koje završe neki vid obuke, postigne uspjeh“, dodao je Jurić – Marijanović.

Jelena Kuzmanović Šalipur- Centar za odgovornu demokratiju Luna Rudo

„Kada kažemo pasivnost, prvo što mi padne na pamet je naučena bespomoćnost. Istina je da inicijativa mora krenuti od nas samih i po mom mišljenju porodica igra veliku ulogu, potom škola i drugi načini sa kojima kreirate svoj put. Moramo promijeniti kompletну filozofiju odnosa prema radu i shvatiti da mi kreiramo sistem koji kreira nas. Mlađi čovjek se do 25 godine ne sretne sa radom ako slijedi sistem obrazovanja od osnovne, srednje škole do fakulteta. Uopšte ne postoje mogućnosti da testirate svoje sposobnosti. Tradicija nas uči da ne budemo aktivni, imamo roditelje koji nas štite od posla i školu koja nas ne podstiče na rad. Naše društvo je u brojnim problemima te se ne može posvetiti jednoj generaciji i imamo ekonomski problem - nemamo proizvodnju radnih mjesti. Na kraju postoji generacijski jaz - imamo starije generacije koje su počele da rade u određenom sistemu, pa imate ‘gap’ gdje nema stvaranja novih radnih mjesti zato što mlađi čekaju da neko završi radni vijek da bi uopšte počeli raditi.“

Samir Halilović - Demokratski centar Nove nade Bihać

„Nauka ide brzinom 1:1500 pa učenici uče informatiku u prvom razredu koja je u trećem već zastarjela. Ako situaciju gledamo na takav način možemo vidjeti gdje se mi sada nalazimo. Možemo uočiti koliko treba ulaganja u generaciju 21.vijeka. Žao mi je što nam se svako jutro ne kaže: „Dobro jutro, probudili ste se u sistemu koji se zove kapitalizam što znači da svi treba da živite od svog rada. Pogledajte svoje resurse - dvije ruke, dvije noge i krenimo da djelujemo.“ U BiH-a nedostaje praktične aktivnosti. Kao što sam jednom prilikom rekao u Ambasadi Amerike - dajte nam krampove!“

Anja Šolak - CERK Banja Luka

„Potrebno je razdvojiti pojmove volonter i praktikant. Praksa i volontiranje nisu isto, pogotovo ne pripravnički staž na način na koji se koristi u javnim institucijama. Mladima nedostaje praksa, a neće da volontiraju jer ne vide vlastitu korist od toga. Imamo visoku stopu nezaposlenosti što znači da moramo dizati zapošljivost, tj. raditi na unapređivanju vještina koje će mlađe učiniti konkurentnim na tržištu rada. Volonter ima za cilj društveno koristan rad i vještine koje u tom trenutku nisu primarne. Praktikant ima čistu lični motiv da razvija svoje životne vještine kroz praktičan rad i sticanje iskustva. Bitno je naglasiti da je praksa potrebna tokom procesa obrazovanja, a ne nakon što je osoba završila formalno školovanje.“

4. Forum o zapošljavanju mladih

Džemila Šehović - učesnica Forum-a

„Postavili ste pitanje gdje su mladi. Oni su u školi, na fakultetu i na ulici. Upravo zato, imamo utaban put - ili si dobar učenik - štreber ili si uličar, klošar. Završila sam gimnaziju i upisala elektrotehniku. Kako će se zaposliti? Elektroprivreda koja bi trebala imati veze sa našim fakultetom, ne želi potpisati ugovor. Zašto? Zato što posao koji bi moglo obavljati zo studenata rade tri čovjeka i za to primaju velike plate. Kada pokušam negdje da se prijavim vidim da je potreban CV i radno iskustvo koje ja ne posjedujem. U školi „Branko Lazić“, u Sarajevu, postoje učenici koji žele otvoriti pekaru i žele naučiti kako da to urade. A znate ko može da otvori pekaru? Osoba čiji otac već ima pekaru i koji će mu reći šta treba da uradi. Treba ići u škole i pričati sa mladima. U nekoliko navrata je rečeno da nam prakse ne valjaju, dok na primjer u Danskoj, gimnazijalci svaku drugu sedmicu odraduju različitu praksu - radite kao vatrogasac sedam dana, kao medicinska sestra itd. Mi, mladi, animiranje shvaćamo onako kako nam vi stariji to predočite.“

Senad Alibegović - Udruženje Damar omladine - Visoko

„Glavni problem, nas u nevladinom sektoru, jeste što pravimo projekte za koje smatramo da trebaju mladima i ne pružamo im priliku da kažu šta oni žele. Imate savršen projekat, ali se mladi ne prijavljuju zato što to nije ono što oni smatraju da im je potrebno. U ovom trenutku na sajtu naše organizacije imamo predložene tri ideje i po dvadeset ljudi prijavljeno za svaku. Jedna od ideja je ručna izrada nakita pa smo našli djevojku koja to zna da radi te ćemo organizovati radionice i mladi će upravo to učiti. Moje mišljenje je da mladima treba omogućiti da rade ono što žele.“

Jasmin Bešić - KULT - Sarajevo

„U želji da mladima pokažemo da pripravnički staž nije samo u struci, nego i u privrednom i nevladinom sektoru, svake godine raspišemo poziv za deset studenata iz regije Sarajevo za određene pozicije. Odabrani mogu tokom studija volontirati godinu dana i dobiti stipendiju od 300 KM mjesечно. Imamo jako puno prijavljenih ljudi. Četvero pedagoga i psihologa rade u našem centru za mlade. Još četvero, uglavnom ekonomisti, rade u odjelu za razvoj projekata. Pripravnički staž im se vrednuje kao godina dana iskustva. Moramo pokušati privući mlade da na svaki način steknu iskustvo.“

Vladan Vasiljić, NVO Teledom, Šekovići

„Mislim da više vremena treba posvetiti lokalnim zajednicama zato što se mnogo toga dešava na lokalnom nivou. Na primjer, kada razgovarate sa nekim nastavnikom ili učiteljem reći će vam: „Ovi par učenika će uspjeti u životu.“ A velika većina je neodlučna. Uvijek je borba za tu većinu i šta će s njima da bude. Kada govorimo o omladinskim politikama, strateškim planovima i investicionim planovima, u BiH samo pet opština ima te planove koji su potrebni za investicije i nova radna mjesta. Obrazovanje, ali i sve drugo, se dešava na nivou lokalne zajednice.“

Ljubica Mlađenović, Opština Bijeljina

„Želim navesti svoje iskustvo sa prijateljem koji je završio Pravni fakultet, ima 32 godine i nijedan dan radnog iskustva. Kada sam mu ponudila da volontira četiri sata u jednoj omladinskoj organizaciji gdje bi imao čaj, kafu i obrok, radio bi u udobnom i ugodnom okruženju, on je rekao: „Ne, hvala“. Ja sam se šokirala. Zašto? Imala sam 26 godina kada sam počela da volontiram u gradskoj upravi. Imala sam sina i dobijala sam 120 KM za svoj rad po Zakonu o radu, a vrtić za dijete sam plaćala 130 KM. Svakako, bez podrške supruga ja to ne bih mogla raditi, ali moja motivacija mi je omogućila da izdržim, postanem pripravnik i danas sam službenik za mlade. Veoma je bitno kakva je osoba i kakva je njena lična motivacija.“

PRIMJERI DOBRE PRAKSE

Da je i pored svih identifikovanih poteškoća u radu nevladinog sektora i neaktivnosti mladih žena i muškaraca, moguće uspješno djelovati i biti aktivni, pokazuju primjeri dobrih praksi koji su predstavljeni u drugom dijelu Foruma. Očigledno je da vlastita incijativa i životne potrebe mogu pokrenuti osobe da učine nešto kako bi poboljšale svoj položaj i pokrenu inicijativu koja će u konačnici biti uspješna i biti pozitivan primjer drugima.

**Sanela Karić – Fondacija tuzlanske zajednice
SA MALO NOVCA DO VELIKIH PROMJENA**

Sve je započelo još u osnovnoj školi. U mom mjestu nije bilo kulturnih i društvenih događaja sem u javnim ustanovama i školama. Tada počinje da djeluje Omladinska banka koja je imala jednostavan jezik primjereno mladima, pa se veliki broj mladih uključio. Rečeno nam da je čemo ako se učlanimo savladati komunikacijske vještine, razviti samopouzdanje, putovati... Na prvim sastancima smo saznali da iza Omladinske banke stoji Fondacija Omladinska zajednica. Ono što je inspirativno i motivirajuće, jeste da Omladinsku banku čine mladi ljudi. Omladinskoj banci dolaze projekti od mladih i oni daju novac mladima. U odboru, koji čine mladi, se odlučuje koji projekt će biti odobren na osnovu stanja u zajednici. Kroz Omladinsku banku, mladi uče o demokratskom donošenju odluka, kroz niz seminara i treninga, dobiju informacije kako odlučivati i kako sistemski pristupiti svemu tome. Mi ne dajemo mnogo novca, maksimalan iznos je 800 KM. Mladi postaju svjesni da su oni dio društva i da su potrebni društvu. Počinju razmišljati o tome da i oni imaju pravo i mogu da ga ostvare, te da uzmu stvari u svoje ruke. Mi na treninzima stalno kažemo ne da su mladi budućnost, već da su mladi sadašnjost. Oni moraju sada da krenu i kreiraju bolji svijet jer ukoliko to ne urade, niko drugi to za njih neće uraditi. Mandat u Omladinskoj banci je godinu dana, upravo zato da bi se dala mogućnost što većem broju mladih da budu članovi. Mislim da je sve ovo stimulativno za mlade i za društvo. Omladinska banka njeguje univerzalne ljudske vrijednosti koje su zbog tempa i brzine života malo iskrivljene. Na jednom od uvodnih predavanja, kada smo pitali studente da li žele 10 maraka, samo jedan od njih dvije stotine je rekao da želi. Ovaj primjer govori o tome koliko je potreban detaljan program prema mladima, jer kroz sistem obrazovanja i porodicu nismo naučeni da kažemo: "Ja želim".

Blaženka Ravnjak - UPIP Žepče

Fakultet samo završila zato što svi danas završavaju fakultete, ali nisam znala šta bih radila poslije srednje škole. Znala sam da mi niko neće ponuditi posao, a i sve da mi ponudi, to ne bih mogla prihvatići jer nemam radnog iskustva. O programu zapošljavanja Ambasade Republike Češke prva je čula moja majka i rekla mi da se prijavim. Tako sam saznala za Udrugu poduzetnika i poslodavaca Žepče iako ona postoji već deset godina. Prijavila sam se na konkurs projekta koji je Udruga implementirala, a Ambasada Republike Češke finansirala. Ideja je bila da se napravi 10 projekata sa biznis planovima nakon čega su odabrani najbolji. Meni se sve to svidjelo, ali nisam imala ideju šta da uradim. Okretala sam se oko sebe i vidjela prirodne potencijale, vode, šume, livade koje niko ne koristi. Odlučila sam iskoristiti potencijale livade kako bih napravila eterično ulje i kreme. Bila samo informisana o aromakozmetici, ali nisam imala nekih velikih znanja. Mjesec dana sam išla na edukacije i shvatila koliko zapravo malo znam. Udruga je nudila onom ko napravi najbolji biznis plan da radi, tj. volontira. Kako je u Žepču veliki broj nezaposlenih, na poziv se prijavilo 135 visokoobrazovanih, zaista odazvalo 50, a na kraju je ostalo nas devet. Kad sam počinjala, svi su mi govorili: "Što ćeš tamo, to nije tvoja struka, traži posao u općini. Prijateljica i ja smo napravile projekt za obradu voća i povrća. Svima se svidio naš projekt tako da smo dobile novac od Ambasade i nešto malo od općine. Sada proizvodim svoj proizvod, imam svoj biznis. Radim nešto, osjećam se korisno i ispunjeno, i gledam svijet drugim očima. Ostala sam u Udruzi, učim raditi biznis planove i projekte, a istovremeno imam mali biznis koji koleginica i ja vodimo. Moja poruka bi bila – nisu krivi mladi ljudi, nije kriv nevladin sector. Mišljenja sam da je u pitanju međusobno nerazumijevanje. Nevladine organizacije trebaju da se bolje promovišu, a mladi moraju promijeniti način razmišljanja.

4. Forum o zapošljavanju mladih

Srđan Vidaković - Trening centar Vlasenica

HOSTEL U ZABORAVLJENOJ SEOSKOJ ŠKOLI

Projekat Trening centra Vlasenica je specifična priča koja počinje 2007. godine kada smo radili kamp sa mladima iz sedam opština. Ukažala nam se prilika kada je jedna njemačka organizacija namjeravala da pošalje veliki broj mlađih tokom ljeta da rade nešto korisno. Kao omladinska organizacija nismo imali tolike kapacitete i potrebu da se toliko vremena radi u kampu. Tako smo došli na ideju da pokušamo sa hostelom, jer su mnogi naši članovi bili u Njemačkoj i vidjeli kako njihovi hosteli funkcionišu. Dobili smo od lokalne zajednice školu na period od 25 godina sa mogućnošću produženja. Kada su mlađi iz Njemačke došli imali smo klasičnu školu sa šest učionica, zbornicom i neupotrebljivim toaletima jer od 2008. godine škola nije bila u funkciji. Pet mjeseci smo spavali u šatorima i radili fizičke radove - pravljenje novih instalacija, renoviranje zidova.... Odrekao sam se mnogo toga jer sam vjerovao da možemo uspjeti. Do sada, mi smo uložili preko 200 hiljada maraka, 100 hiljada volonterskih sati i preko 500 mlađih je dalo doprinos, 80 procenata poslova su uradili mlađi. Ovo je sada jedan specifičan objekat koji nudi usluge trening centra, smještaj i hranu za grupu od 50 ljudi, a sve to u prirodi, na selu. Najveću podršku smo dobili od stranih finansijera, a pomogla nam je i lokalna i republička vlast, ali smo očekivali veću podršku. Sada godišnje kroz hostel prođe oko 1.000 mlađih kroz razne programe, a imamo oko 500 noćenja godišnje. Trudimo se da organizujemo više grupnih posjeta, da imamo programe koji traju duže i u nekoliko modula. Novac od svakog treninga ulažemo u infrastrukturu i razvoj centra. Oni koji žive u selu, mogu profitirati prodajući svoje usluge ili proizvode jer se trudimo da sve bude domaće. Trenutno radimo na jednosmjernom projektu sa njemačkom organizacijom na sticanju radne prakse.

Nada Marković - NVO Maja Kravica

ZADRUGARSTVO NA SELU - IZLAZ IZ NEZAPOLENOSTI

Organizacija NVO Maja Kravica je osnovana 2001.g., i mislim da smo prva nevladina organizacija u ruralnoj zajednici. Izlaz iz nezaposlenosti smo vidjele u ženskom zadrugarstvu. Svim je interesantno kako se može riješiti nezaposlenost u ruralnoj zajednici. Imale smo mnogo projekata koji su bili u vezi sa poljoprivredom, tako da smo se našle u situaciji kada su naše žene imale proizvedenu hranu od svojih malih biznisa, ali nismo imale gdje da je plasiramo. Tražile smo način da to legalno uradimo i da nas bude što više zaposleno. Čitale smo o zakonima i našle jednu izreku – „Kad sve propadne, osnujte zadrugu“.

U 35 evropskih zemalja postoji oko 1 600 miliona zadrugara, na taj način je u svijetu zaposleno sto miliona ljudi. Mi trenutno imamo 20 korisnika plasteničke proizvodnje, 22 dunuma voćnjaka šljive, jabuke i kruške, sedam korisnika malina, dvije korisnice meda, tri korisnice proizvodnje jagnjećeg mesa, jedna korisnica proizvodnje pilećeg mesa i dvije korisnice suvenira i odjevnih predmeta. Ukupno imamo 56 korisnica u dvije godine. Uspostavile smo saradnju sa institucijama i donatorima, jačamo svoje kapacitete kroz edukacije i trenutno radimo na podizanju plantaže malina od šest dunuma. Koristimo razne manifestacije za prodaju proizvoda, imamo ketering, a u Bratuncu svoj pijačni stand koji svakodnevno funkcioniše.

Faris Hodžić - PRILIKA PLUS -INTERA tehnološki park Mostar

USPJEŠNA PRIPREMA ZA POSAO

Nakon što sam diplomirao mašinstvo, traženje posla mi je postalo svakodnevica. Vidio sam oglas za obuku za CNC operatera na internetu i prijavio se jer sam kroz razgovor sa instrukturima saznao da je velika potražnja za CNC operaterima. Tokom obuke akcenat je bio na praktičnom radu. Naučio sam rukovati ovim mašinama i kvalitetno sam pripremljen za rad. U sklopu obuke, učestvovao sam u nekoliko intervjua za različite firme. Također sam od CNC operatera dobio priliku da radim u jednoj od tih firmi. Naravno, obuka ne znači samo „štancanje“ diploma, već kvalitetnu praksu. Mašine koje se koriste tokom obuke, nisu samo edukativne već i industrijske.

Tehnologija se razvija nezamislivom brzinom i oni koji žele opstatiti u lancu proizvodnje moraju pratiti najnovija dostignuća. Ja sam bio u prvoj grupi koja je prošla obuku, a ukupno nas je bilo dvadeset. Sada je krenula i druga grupa tako da možemo reći da su mlađi zainteresovani. Preporučio bih obuku svima koji se vide u ovoj struci.

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

1. Kreiranje politike za mlade – moderator: Ilija Trninić

- Unaprijediti omladinske politike
- Poštovati princip participativnosti u izradi omladinskih politika
- Kontuirano konsultovanje svih zainteresovanih i periodično standardizovano istraživanje
- Paralelan rad sa starijom populacijom
- Zagovarati povećanje prakse u srednjim školama
- Zagovarati vrednovanje neformalnog obrazovanja
- Uskladiti omladinske politike sa budžetima
- Prezentacija rada nevladinih organizacija u srednjim školama

2. Socijalno preduzetništvo – moderator: Adi Kolašević

Zaključci:

- U Bosni i Hercegovini još uvijek je nepoznat pojam društvenog preduzetništva
- Finansijsko okruženje je nedovoljno za razvoj društvenog preduzetništva

Preporuke:

- Promocija društvenog preduzetništva u školama
- Uvođenje sistemskih modela usmjerenih ka razvoju preduzetničkih kompetencija mladih
- Socijalno preduzetništvo je nedovoljno jasan pojam ključnim akterima i treba raditi na promociji uspješnih modela
- Uvesti u obrazovni sistem nove metode koje će biti usmjerene na razvoj preduzetničkih kompetencija mladih
- „Case study“ baziran na odgovornom preduzetništvu

3. Razvoj kompetencija i vještina - moderator: Srđan Vidaković

- Više promovisati aktivnosti sa aktivnjom ulogom medija u promociji (pozitivna praksa, deficitarna zanimanja)
- Više koristiti alate koji postoje u okruženju radi poboljšanja prakse
- Poboljšati komunikaciju i informisanost između tržišta rada i obrazovnog sistema
- Razdvojiti termine volontiranja i prakse
- Povećati kvalitet i kvanitet prakse (duže trajanje prakse i veća zastupljenost)
- Edukacija profesora
- Upisna politika (pratiti potrebe tržišta rada)
- Aktiviranje nadležnih ministarstava

4. Volontiranje – moderator: Ante Jurić – Marijanović

- Fokusirati se na aktivne mlade
- Obavezna volonterska knjižica
- Volonterizam za sve generacije
- Medijska promocija (primjeri dobre prakse i pozivi)
- Volontiranje pomaže mobilnost mladih
- Volontiranje razvija toleranciju
- Lokalne volonterske akcije
- Društveno vrednovanje volontiranja
- Volontiranje je alat koji pomaže pri zapošljavanju, nije praksa
- Youtube volontiranje

Organizacijom Četvrtog Forum projekat zapošljavanja mladih (YEP) dao je šansu predstavnicima nevladinog sektora i mladim ljudima da otvoreno razgovaraju o nizu pitanja o razlozima neaktivnosti mladih u BiH, ali i onima koji su uspješni u svom djelovanju. Očigledno je da postoje kvalitetne aktivnosti, resursi, dobre želje i namjere da se učini nešto više, ali je potrebno kvalitetnije uvezivanje svih aktera kao i veća uključenost medija koji bi trebali podići svijest mladih o mogućnostima koje mlade osobe ne koriste zbog neinformisanosti i nedostatka motivacije kako bi mladi postali aktivniji dio društvene zajednice.

Na samom kraju Forum-a, skupu se obratio Ranko Markuš (YEP) koji je najavio da će Projekat u narednom periodu objaviti poziv nevladinih organizacijama za dostavljanje prijedloga projekata, čijom bi se implementacijom motivisali i aktivirali mlade žene i muškarci u njihovim lokalnim zajednicama.

Klubovi za traženje posla

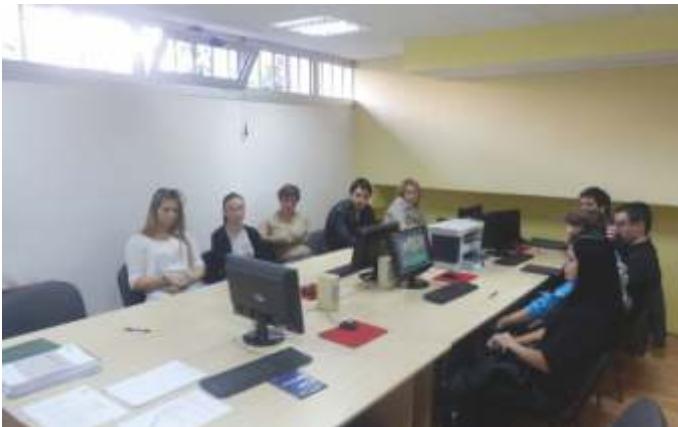
Upravo su Klubovi za traženje posla jedan od načina da se mladi aktiviraju i uključe u proces traženja posla. Klubovi za traženje posla se implementiraju u saradnji sa Federalnim zavodom za zapošljavanje, Zavodom za zapošljavanje Republike Srpske i kantonalnim službama za zapošljavanje, a u okviru Projekta YEP, koji je podržan od Švajcarske agencije za razvoj i saradnju (SDC).

Klub je aktivna mjeru zapošljavanja čija je svrha da se nezaposlenom licu pruži kontinuirana pomoć u traženju posla. YEP je uspostavio mrežu od 17 Klubova pri lokalnim biroima za zapošljavanje kojima upravljaju savjetodavci, zaposlenici biroa. Mreža je uspostavljena pri sljedećim biroima: (Živinice, Kalesija, Travnik, Kakanj, Cazin, Goražde, Tuzla i Orašje (Federacija BiH) i Srbac, Rudo, Modriča, Teslić, Novi Grad, Nevesinje, Banja Luka, Gradiška, Zvornik (Republika Srpska).

Model obuke Kluba za traženje posla je jedinstven, sa svojim posebnim planom i programom. Klub za traženje posla priprema nezaposlene mlade osobe da na najbolji način odgovore zahtjevima poslodavaca. Nezaposleni u Klubu usvajaju osnove poslovne komunikacije, uviđaju značaj timskog rada i grupne podrške u traženju posla. Kroz trosedmičnu obuku članovi stiču znanja i vještine relevantne za traženje posla koje će dodatno uticati na njihovo samopouzdanje i motivaciju.

Procenat zapošljavanja i aktivnosti traženja posla se razlikuje od lokacije do lokacije, ovisno o prilikama na tržištu rada u mjestima gdje su otvoreni Klubovi i o raspoloživim ljudskim resursima službi za zapošljavanje koje sprovode obuku. Klub za traženje posla je interaktivno iskustvo za mlade, sa obzirom da se upravo po tome razlikuju od tipičnih programa obuke jer oni predstavljaju ne samo iskustvo traženja posla, već i osjećaj discipline prema procesu traženja posla, postavljanjem ciljeva u aktivnostima traženja posla i podrške članovima u samom procesu postizanja ciljeva. Upravo ova kombinacija vještina, discipline i podrške je ono što izdvaja metodologiju Kluba za traženje posla od drugih metoda, pri čemu Klub nije samo obuka o pisanju CV-ija, pretraživanju oglasa, simulacije razgovora sa poslodavcem, već i grupna podrška drugih nezaposlenih i savjetodavca u Klubu koji imaju jedan zajednički cilj – zaposliti mlade u što kraćem vremenskom periodu. U cilju podsticanja savjetodavaca koji rade u Klubovima za traženje posla, YEP je uspostavio sistem mjerenja učinaka Kluba čime se poredi uspješnost Klubova na osnovu postavljenih indikatora u smislu broja formiranih grupa nezaposlenih, broja nezaposlenih koji prolaze obuku, njihovog nivoa aktivnosti u traženju posla i u konačnici broja zaposlenih mladih. Rang lista Klubova je dostupna na internet stranici YEP projekta: www.yep.ba

U toku protekle 2.5 godine više od 1300 mladih ljudi prošlo je kroz program obuke i podrške Klubova, a od ukupnog broja polaznika/ica njih 366 je pronašlo zaposlenje 6 mjeseci nakon ili tokom trajanja programa u Klubu.

4. Forum o zapošljavanju mladih

Jahorina, 11.10.2013. godine

MOTIVISANJE I AKTIVIRANJE MLADIH

4. Forum o zapošljavanju mladih

Jahorina, 11. oktobar 2013.godine

MOTIVISANJE I AKTIVIRANJE MLADIH

